

მებონია ნ., ჟიჟილაშვილი ს., კაკაურიძე მ., ტრაპაიძე დ., კვანჭახაძე რ.

არტერიული წნევის სკრინინგი თბილისის ნაძალადევის რაიონის სკოლების პედაგოგთა შორის

თსსუ, ეპიდემიოლოგიისა და ბიოსტატისტიკის დეპარტამენტი; დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრი

დღესდღეობით, არტერიული ჰიპერტენზია ერთერთი ყველაზე გავრცელებული პათოლოგიაა მსოფლიოში. 2014 წლის მონაცემებით, გლობალურად, მოზრდილი პოპულაციის დაახლოებით 22%-ს აღენიშნება ჰიპერტენზია, რომელიც ყოველწლიურად 5 მილიონი ნაადრევი სიკვდილის მიზეზია. მაღალი შემოსავლის მქონე თითქმის ყველა ქვეყანაში დროული დიაგნოსტიკების და დაბალი ღირებულების მედიკამენტებით მკურნალობის ფართო გავრცელებამ გამოიწვია საშუალო არტერიული წნევის მნიშვნელოვანი შემცირება პოპულაციაში, რამაც, თავის მხრივ, ხელი შეუწყო გულსისხლძარღვთა დაავადებებით (გსდ) სიკვდილიანობის შემცირებას (7).

არტერიული ჰიპერტენზიის არსებობისას გსდ-ის მიმდინარეობა საგრძნობლად მძიმდება და ლეტალური გამოსავალი უფრო ხშირად აღინიშნება. მაგალითად, 51%-ში არტერიული ჰიპერტენზია ასოცირებულია ინსულტით (3) და 45%-ში გულის იშემიური დაავადებით სიკვდილიანობასთან.

კვლევის მიზანი: არადიაგნოსტირებული არტერიული ჰიპერტენზიის და მისი რისკის ფაქტორების გავრცელების შეფასება ნაძალადევის რაიონის სკოლების პედაგოგთა სკრინინგის მაგალითზე.

კვლევის ამოცანები:

- ◆ არადიაგნოსტირებული არტერიული ჰიპერტენზიის და თანმხლები რისკის ფაქტორების გავრცელების შეფასება;
- ◆ არტერიული ჰიპერტენზიის შესახებ მოსახლეობის ინფორმირებულობის შეფასება.

კვლევის მეთოდები. ქალაქ თბილისის ნაძალადევის რაიონში, შემთხვევითობის პრინციპით, შეირჩა სამი სკოლა, სადაც ყველა პედაგოგს ჩაუტარდა არტერიული წნევის სკრინინგი (სულ 156 პედაგოგი). მათთან ჩატარდა, ასევე, ინტერვიუ ჰიპერტენზიის მსოფლიო ლიგის მიერ მოწოდებული სტანდარტული კითხვარით, რომელიც შეიცავს კითხვებს ანამნეზში არტერიული ჰიპერტენზიის არსებობის, მისი მართვის (არსებობის შემთხვევაში) და ზოგიერთი რისკის ფაქტორის (მემკვიდრული ფაქტორი, სხეულის წონა) შესახებ; აგრეთვე კითხვებს, რომლითაც დგინდება რამდენად მონაწილეობს ოჯახის ექიმი მოსახლეობის ინფორმირებულობის ზრდაში. საქართველოში გამოყენებული განსაზღვრების მიხედვით, არტერიული წნევა 140/90 მმ ვწყ.სვ. და მეტი, შეფასდა როგორც მაღალი არტერიული წნევა. სხეულის მასის ინდექსის (სმი) შეფასება მოხდა ჯანმო-ს რეკომენდაციის შესაბამისად: 18.5-ზე ნაკლები სმი ჩაითვალა, როგორც წონის დეფიციტი, 19-სა და 25-ს შორის განისაზღვრა როგორც ნორმალური წონა, 25დან 29.9-მდე – როგორც ჭარბი წონა, ხოლო 30 და მეტი – როგორც მსუქანი. მონაცემთა

ანალიზი განხორციელდა EpiInfo-ს გამოყენებით. შედეგების სარწმუნობის შეფასების მიზნით გამოთვლილი იყო 95%-იანი სარწმუნობის ინტერვალი (95% CI)

კვლევის შედეგები და მიღებული შედეგების განსჯა. კვლევაში ჩართული ნამალადევის რაიონის სამი სკოლის 156 პედაგოგიდან ყველა პირი იყო ქალი. ასაკობრივი დიაპაზონი შეადგენდა 28-69 წელს. გამოკვლეულთა 34%-ს (95%CI=26.6-41.4) სკრინინგის პროცესში მაღალი არტერიული წნევა აღმოაჩნდა, ხოლო 40 წლის ზემოთ გასინჯულთა შორის მაღალი არტერიული წნევის გამოვლინებამ 48% (95%CI=38.0-58.1) შეადგინა. იმ პირთა 36%-თვის (95%CI=23.1-48.9), რომელთაც მაღალი არტერიული წნევა აღმოაჩნდათ (95%CI=23.1-48.9) ექიმს არასოდეს უთქვამს ამის შესახებ, ისინი გასინჯვის პერიოდში ანტიჰიპერტენზიულ პრეპარატებს არ მოიხმარდნენ; ანტიჰიპერტენზიული პრეპარატის მომხმარებელთა შორის 14% (95% CI =2.3-25.7) პრეპარატს მოიხმარდა ექიმის რეკომენდაციის გარეშე. გამოკითხულთა 32%-ს არ ჰქონდა ინფორმაცია გსდის, ხოლო 30%-ს – შაქრიანი დიაბეტის შესახებ; როგორც კვლევით დადგინდა, მაღალი არტერიული წნევის მქონე პირები უფრო ინფორმირებულნი იყვნენ. გამოკვლეულთა 38% გსდ-ის მხრივ მემკვიდრულ დატვირთვას არ აღნიშნავდა. კვლევამ აჩვენა, რომ გამოკვლეულთა 53% (95% CI=39.7-66.3) იყო ჭარბი წონის ან მსუქანი. ამასთან, ასაკის მატებასთან ერთად ჭარბი წონის მქონეთა ხვედრითი წილი მატულობდა; ხოლო მაღალი არტერიული წნევის მქონეთა 92% ჭარბი წონის ან მსუქანი იყო.

ჰიპერტენზიის მსოფლიო ლიგის მიერ მოწოდებულ კითხვარი მოცავს კითხვებს ექიმის მიერ გაწეულ რეკომენდაციაზე ცხოვრების ჯანსაღი წესის შესახებ. ამ კითხვებზე პასუხების ანალიზი წარმოდგენილია №1 (კვლევაში ჩართული ყველა მონაწილის) და №2 (მაღალი არტერიული წნევის მქონე პირები) დიაგრამებზე.

დიაგრამა №1. ექიმის მიერ ცხოვრების ჯანსაღი წესის თაობაზე რეკომენდებულ კვლევაში მონაწილე პირების ხვედრითი წილი 95%-იანი სარწმუნობის ინტერვალით, n=156

დიაგრამა № 2. ექიმის მიერ ცხოვრების ჯანსაღი წესის თაობაზე რეკომენდებულ კვლევაში მაღალი არტერიული წნევის მქონე პირების ხვედრითი წილი 95%-იანი სარწმუნობის ინტერვალით, $n=47$

განვითარებად ქვეყნებში, მაღალი არტერიული წნევის ბევრი შემთხვევა რჩება არადიაგნოსტირებული, შესაბამისად, ადამიანი ვერ იღებს მკურნალობას, რომელსაც შეეძლო მნიშვნელოვნად შეემცირებინა მისთვის გულის დაავადებით და ინსულტით გამოწვეული სიკვდილის და ინვალიდობის რისკი. გაუკონტროლებელი არტერიული წნევის შემცირებისკენ მიმართული ძალისხმევა დაფუძნებულია ორ განსხვავებულ, მაგრამ ინტეგრირებულ მიდგომაზე. ერთერთი არის მაღალი არტერიული წნევის შემცირება ისეთი ღონისძიებების დანერგვით, როგორცაა მოხმარებული მარლის რაოდენობის შემცირება, ხოლო მეორე – ვასკულური დაავადების რისკის მქონე პირების გამოვლენა და მათში არტერიული წნევის კლინიკური მართვა ზოგადი კარდიოვასკულური რისკის შესამცირებლად (8). მრავალი რანდომიზებული კონტროლირებადი კვლევის შედეგი ადასტურებს არტერიული ჰიპერტენზიის მქონე პაციენტებში ანტიჰიპერტენზიული მკურნალობის სარგებელს მძიმე გამოსავლის შემცირების თვალსაზრისით (5). 2004 წელს ევროპის პოპულაციაში ჩატარდა კოჰორტული კვლევა 4939 პაციენტის მონაწილეობით; კვლევის მიზანს შეადგენდა “შენიღებული ჰიპერტენზიის” კარდიოვასკულური პროგნოზის გამოვლენა. მულტივარიაციული ანალიზით დადგინდა, რომ არაკონტროლირებული და კონტროლირებული ჰიპერტენზიის მქონე პაციენტებში მძიმე კარდიოვასკულური გამოსავლის რისკების თანაფარდობა 1.96-ს შეადგენდა (1).

სისხლის არტერიული წნევის სკრინინგის პროგრამები პირველ ნაბიჯს წარმოადგენს ჰიპერტენზიის მქონე პირების დიდი რაოდენობის გამოსავლენად, განსაკუთრებით შეზღუდული რესურსების მქონე ქვეყნებში, სადაც ადამიანების დიდი ნაწილი არაინფორმირებულია და არ აქვს ადეკვატური წვდომა სამედიცინო მომსახურებაზე. არსებობს მნიშვნელოვანი არაპირდაპირი მტკიცებულება, რომ სისხლის წნევის სკრინინგს შეუძლია გულსისხლძარღვთა დაავადების მომატებული რისკის მქონე მოზრდილების გამოვლენა; ჰიპერტენზიის დიაგნოზს მიყვავართ მკურნალობამდე, ხოლო მკურნალობას – გულსისხლძარღვთა სისტემის მდგომარეობის გაუმჯობესებამდე (2, 6).

დასკვნები და რეკომენდაციები:

დასკვნა

◆ არადიაგნოსტირებული არტერიული ჰიპერტენზიის და თანმხლები რისკის ფაქტორების გავრცელება მაღალია თბილისის ნამალადევის რაიონის სკოლის პედაგოგთა შორის.

რეკომენდაციები:

◆ მოსახლეობაში არტერიული ჰიპერტენზიის გავრცელების თავისებურებების სრულყოფილი შეფასების მიზნით საჭიროა პოპულაციური კვლევის ჩატარება მოსახლეობის სხვადასხვა სოციალ-ეკონომიკურ ჯგუფში;

◆ არტერიული ჰიპერტენზიის დროული გამოვლენისა და დაავადების სწორი მართვის თვალსაზრისით აუცილებელია მოსახლეობის და ჯანდაცვის მუშაკების ინფორმირებულობის ამაღლება.

ლიტერატურა:

1. Bobrie G, Chatellier G, Genes N, Clerson P, Vaur L, Vaisse B, Menard J, Mallion JM. Cardiovascular prognosis of “masked hypertension” detected by blood pressure self-measurement in elderly treated hypertensive patients. JAMA. 2004 Mar 17; 291(11):1342-9.

2. Cadman D, Chambers L, Feldman W, Sackett D. Assessing the effectiveness of community screening programs. JAMA. 1984;251:1580-1585.

3. Global Brief on Hypertension: Silent Killer, global public health crisis; WHO 2013

4. Global Status Report on Noncommunicable Diseases, 2014. “Attaining the nine global noncommunicable diseases targets; a shared responsibility” WHO

5. James PA, Oparil S, Carter BL, et al. 2014 evidencebased guideline for the management of high blood pressure in adults: report from the panel members appointed to the Eighth Joint National Committee. JAMA. 2014;311(5):50720. PMID: 24352797.

6. Lindsay P, Corber SC, Joffres M, et al. Recommendations on screening for high blood pressure in Canadian adults. Can Fam Physician. 2013;59:927-933.

7. http://www.who.int/mediacentre/news/releases/2012/world_health_statistics_20120516/en

8. Package of Essential NCD Interventions for Primary Health Care: Cancer, Diabetes, Heart Disease and Stroke, Chronic Respiratory Disease. Geneva: WHO Press; 2010.

http://www.who.int/cardiovascular_diseases/publications/pen2010/en/. Accessed September 30, 2014.

Mebonia N., Zhizhilashvili S., Kakauridze M., Trapaidze D., Kvanchakhadze R.

SCREENING FOR HIGH BLOOD PRESURE AMONG SCHOOL TEACHERS IN NADZALADEVI DISTRECT, TBILISI

TSMU, DEPARTMENT OF EPIDEMIOLOGY AND BIostatISTICS; NATIONAL CENTER FOR DISEASE CONTROL AND PUBLIC HEALTH

High blood pressure (BP) is the leading risk factor for death and disability globally (WHO).

Aim:The purpose of this study was to assess the prevalence of undiagnosed high blood pressure and coexisting risk factors among a selected population in Tbilisi, Georgia.

Methods: Screening of high BP was conducted among school teachers in Tbilisi. Three schools in Nadzaladevi district of Tbilisi were selected randomly, where all teachers were screened for blood pressure and were interviewed by using a standard questionnaire suggested by the World Hypertension League. The questionnaire included a history of previous diagnosis of high BP by any physician and information about other cardiovascular risk factors. Blood pressure higher than 120/80 mm/Hg was estimated as a high BP. Data were analyzed using EpiInfo software.

Results: In selected schools 156 teachers were screened; the age range was 28-69 years; Proportion of high BP was 34% overall (95% CI = 26.6–41.4) and 48% (95% CI = 38.0–58.1) in participants above 40 years. Among persons with high BP, 36% (95% CI=23.1-48.9) were not aware that they actually had high BP and did not receive the medicines. Among those who received medicines 14% (95% CI=2.3-25.7) received it without the recommendations of physicians. All participants with high BP were overweight (43%; 95% CI=29.7–56.3) or obese (57%; CI=43.7-70.3). Finally, Study revealed that the prevalence of undiagnosed high blood pressure and coexisting risk factors is high even among educated society in Georgia.